

Törneby ja Nöbble päikesepark – kohalik päikeseenergia Rootsis Kalmaris

Foro päikesepaneelidest Nöbble päikesepargis Kalmaris. Foto autor ©: HSSR Oy

Olulist:

- Rootsi suurim kogukonnaomandis olev päikesepark;
- 15 000 m² suurune park on Kalmari lennujaamas ja 3 900 m² suurune park on kohaliku lauda katusel;
- Elekter suunatakse riiklikku jaotusvõrku. Kogukonnaliikmete elektriarved on selle võrra odavamad, kui palju energiat nende osalus päikesepargis tootnud on;
- Liikmed saavad omada oma kogutarbimisest 80% suurust osalust päikesepargis;
- Projektis saavad osaleda eraisikud, kes on Kalmar Energi kliendid ja ettevõtted, kes asuvad kohalikus omavalitsuses;
- Projekt pani aluse kohalikule rohelisele brändile;
- Tänu projektile on kogukonnaliikmetel võimalik olla tootvad tarbijad;

Taustainformatsioon:

Rannikulinn Kalmar asub Rootsi kaguosas, linnas on u 40 000 elanikku ning see on regiooni majandus- ja halduskeskus. Kalmaril on pikk ja värvikas ajalugu, kuna kohalik loss asendas kuninglikku lossi rahutuste ajal, nt keskajal Stockholmi tabanud katku ajal. Regionaalsel Linnaeuse ülikoolil on Kalmaris ülikoolilinnak. Regioon on tuntud, kuna sellel on suur potentsiaal toota taastuvenergiat. Rootslased kutsuvad Ölandit tuule ja päikese saareks. Kalmari saarel on üks kohalik energiatootja Kalmar Energi, kellel on suur roll kohalikus energiaüleminekus. Kalmari omavalitsus omab 50% Kalmar Energi aktsiatest ja seega on omavalitsusel ettevõtte juhatuses ka häälteenamus.

Lühikokkuvõtte projektist:

Kalmaril on kogukonnaenergeetika projektidega seoses pikk ajalugu. 2006. aastal algatas Kalmar Energi esimese ühisomandis oleva tuuleenergia projekti. Toona kutsus Kalmar Energi oma kliente ostma tuuleenergia projekti aktsiaid ja moodustama ühistut nimega Kalmarsund Vind. Kümme aastat pärast seda esimest kogukonnaprojekti kasutas Kalmar Energi sama mudelit veelkord ning ehitas Nöbble ja Törneby päikesepargid.

2016. aasta augustis alustas oma tööd Nöbble päikesepark, mis on paigaldatud lauda katusele. Katus on paneelide jaoks parim asukoht, kuna katuse pindala on 3 900 m². Päikesepark toodab ligikaudu 600 000 kWh/a. Pärast Nöbble projekti, algatas Kalmari Energi järgmise ning veel suurema projekti.

Törneby päikesepark on maapealne päikesepark kohalikus lennujaamas. Päikesepark on 15 000 m² suuruse maa-ala peal ning toodab ligikaudu 2 300 000 kWh/a.

Projekti eestvedajad ja nende motivatsioon:

Grupp Kalmari Energi töötajaid arendas kahe päikesepargi ideed, hoides meeles kaht peamist motiivi. Üheks ajendiks oli luua kohalik roheline bränd, mis aitaks tugevdada sidemeid ettevõtte ja klientide vahel. Teiseks ajendiks oli kohaliku energiatootmise portfelli laiendamine. Kalmar Energi eesmärk on energiatootmise toomine kohalikule tasandile. See mõte on kajastatud ka ettevõtte sloganis: „Energi härifrån, inte darifrån“ ehk „Energia siit, mitte sealt“. Need projektid ei ole ettevõtte äriprojektid, kuna need ei too ettevõttele mingit rahalist kasu. Sellest hoolimata võimaldasid projektid ettevõtte klientidel hakata tootvateks tarbijateks.

Otsustamise protsess:

Alates hetkest, mil Kalmar Energi andis pargi üle kogukonnale, teevad kõiki pargiga seotud otsuseid kogukonna liikmed. Kalmar Energi on kui juhendaja ja tehniline partner, kes haldab parki igapäevaselt. Esimene osapool koosneb Kalmar Energi klientidest, keda esindab nende assotsiatsioon Kalmarsund Sol. Teiseks osapooliks on kohalikud ettevõtted, nt kohalik kaubanduskeskus, mis ostis suure osa päikeseparkide aktsiastest. Kolmas osapool koosneb avalikest asutustest. Igal osapoolel on üks hää, sõltumata aktsiate arvust.

Omandimudel:

Omandimudel jälgib kindlalt, et aktsionärid peavad olema Kalmar Energi kliendid. Iga omanik võib omada ainult kindla arvu aktsiaid, mis on vastavuses sellega, kui palju elektrit tarbib omanik aastas. Maksimaalselt võib omada 80% aastase elektritarbimisega vastavuses olevat aktsiate hulka. Aasta lõpus arvestatakse omaniku elektriarvelt maha selle elektri hind, mida tootis omaniku omandis olev päikesepark. Selline mudel võimaldab inimestel väga lihtsal moel hakata tootvateks tarbijateks. Samal ajal tagab 80% aastase elektritarbimisega vastavuses olev aktsiate hulk selle, et projekti ei võeta üle välisinvestorite poolt, kellel on vaid huvi investeerida.

Rahastus ja majanduslik jätkusuutlikkus:

Nöbble päikesepark maksis 662 567 € ja Törneby päikesepark 3 123 533 €. Projektis osaledes oli hea võimalus hakata tootvaks tarbijaks. Päikeseelektrijaama investeerimine ei pruugi tunduda kõige mõistlikum, kuna projekt ei ole kõrge tasuvusega. Sellegipoolest ei olnud raske leida inimesi, kes soovisid projektis osaleda ja investeerida. Üks Kalmar Energi töötaja selgitas: „Inimesed on valmis jätkusuutlikult elama, kui see on nende jaoks lihtne“. Projekt sai toetuseid 115 187 € ulatuses ning see kattis projekti käimalükkamise tööjõukulud Kalmar Energis. Seega ei võetud laenu, et projekti käivitada, kõik kulud kaeti aktsiate müügiga.

Projekti rakendamine:

Projekt viidi ellu kahes etapis. Esiteks loodi väiksem, Nöbble projekt. Selle projekti kogemused ja lahendus oli järgmise, suurema projekti eeskujuks. Kaheastmeline protsess oli oluline kahel põhjusel. Esiteks aitas see Kalmar Energil proovida, kuidas töötab projekt ühiskondlikult enne kui arendada suuremahulist projekti. Teiseks oli Nöbble projekt oluline näidis. Kalmar Energi avas päikesepargi avaliku üritusega, kus külalised said tutvuda projektiga ning selle kohta rohkem teada. See aitas paljusid inimesi veenda, et nad investeeriks Törneby päikeseparki. Lisaks korraldas Kalmar Energi reklaamikampaania sotsiaalmeedias ja ajalehtedes, et leida investoreid.

Projekti kasu:

Projekti kõige ilmsem kasu on taastuenergia tootmine. Nagu eelpool mainitud, ei toonud projekt Kalmar Energile suurt majanduslikku kasu. Sellegipoolest aitas projekt luua kohaliku roheline brändi. See aitas muuta paremaks suhteid ettevõtte ja selle klientide vahel. Kalmar Energi klientide jaoks lõi projekt võimaluse hakata tootvaks tarbijaks väga lihtsal moel.

Takistused:

Suurim takistus oli Kalmar Energi juhatuse veenmine, et nad kiidaks projekti heaks ning võimaldaks projekti ellu viia. See motiveeris algatajate tiimi aina rohkem ning nad töötasid selle nimel kõvasti, et projekt ellu viia. Väljakutse tuli ka projekti varakorralduse poolelt. Mõlemad maa-alad, kuhu planeeriti päikeseparke, on kolmandate isikute omanduses, mitte Kalmar Energi omandis. Täpsemalt kuuluvad maa-alad kohalikule farmerile ja Kalmar Öland lennujaamale. Sellegipoolest leidsid Kalmar Energi töötajad võimaluse mõlema juhtumi jaoks. Väike takistus oli teise päikesepargi asukohaga. Kalmar Energi töötaja kahtles, kas on sobilik paigaldada päikeseelektrijaam lennujaama kõrvale, kuna lennukiga lendamine ei ole jätkusuutlik ja keskkonnasõbralik. Lõpuks otsustati siiski, et asukoht on sobilik. Üheks argumendiks oli see, et sel juhul on päikeseelektrijaam kõikidele Kalmari saarele tulijatele juba lennukist näha ja see saadab keskkonnasõbraliku sõnumi.

Peamised õppetunnid:

- Kogukonnaenergeetika projektide arendamine sammhaaval aitab kasvatada usaldust tehnoloogia vastu ja veenda investoreid projekti investeerima;
- Majanduslik kasu ei ole ainuke, mis on investoritele tähtis;
- Inimesed investeerivad taastuenergiasse siis, kui see on nende jaoks lihtsaks tehtud.

Projekti eestvedajate soovitus poliitikakujundajatele:

- Tehke inimestele tootvaks tarbijaks hakkamine lihtsaks.

Autor

Henner Busch, Lund University, Rootsi

Allikad:

Busch, H (2018). Interviews with community energy expert from Ærø.

Aeroe Energy and Environment Office. (n.d.). Aeroe Energy and Environment Office. Retrieved February 20, 2019, from <http://www.aeroe-emk.dk/eng/index.htm>